

Jostedal-utbygginga

Informasjon frå NVE

Gaupne sett frå
Jostedalen

Historikk

Direktoratet for statskraftverka begynte i 1966 å planleggje ei samla utnytting av vassdraga i og omkring Jotunheimen/Breheimen.

I 1973 vart det lagt fram ein plan i to alternativ. Det eine tok sikt på overføring av avløpet frå nedbørstelta i Øvre Otta til Vestlandet. Det andre alternativet følgde vasskillet mellom aust og vest slik at Otta med sideelvar skulle byggjast ut austover og Jostedøla, Loelva og Strynselva vestover.

I 1977 vart overføringsalternativet trekt attende på grunn av ureininga i Mjøsa. Dermed låg det føre berre eitt alternativ for utbygging av det såkalla Breheimenområdet. Men kommunane og fylkeskommunen kravde at det skulle greia ut nye alternativ med utbygging langs eigne vassdrag og utan overføring av vatn frå ein kommune til ein annan. I september 1978 gav hovudstyret i NVE Statskraftverka i oppdrag å legge fram fullstendige alternative pla-

nar for separate utbyggingar i tillegg til den planen det var søkt om. Samstundes vart Statskraftverka bedne om å gjere greie for fordelane og ulempene ved ei utbygging i Jostedalen utan eit magasin på Fåbergstølsgrandane.

Den tidlegare planen frå 1973 vart i 1980 erstatta med fire nye alternativ A, B, C og D. Regjeringa gjekk inn for alternativ D som seinare vart vedteke av Stortinget.

Fåbergstølsgrandane.

Kraftverket

Etter behandlinga i Stortinget 15. mai 1984 fastsette regjeringa 29. juni same året reguleringsføresegner for Jostedal kraftverk.

Kraftstasjonen skal byggjast i Jostedal i fjellet aust for Myklemyr i Luster kommune, Sogn og Fjordane fylke. Kraftstasjonen får ein maskin (aggregat) med ei ytting på 270 MW (megawatt), det vil seie 270 000 kilowatt.

Den gjennomsnittlege årsproduksjonen blir på 1 120 GWh (gigawattimar) eller 1 120 mill. kilowattimar (kWh). Dette svarar til omkring ein femtepart av det samla straumforbruket i Sogn og Fjordane i dag.

Arbeidet tok til sommaren 1984, og ein reknar med at stasjonen blir sett i drift ved årsskiftet 1989/90. Jostedalsutbygginga er utrekna til å koste

om lag 3,3 milliardar kroner etter kostnadsnivået 1. juli 1984. Då er 12,5% renter i anleggstida rekna med.

Jostedal kraftstasjon vil bli halden open for publikum. Luster kommune har kravt det og peikt på at kraftstasjonen på denne måten vil få mykje å seie for turistnæringa.

Driftssentral

Statskraftverka treng i framtida ein driftssentral i Sogn. Det er i dag ein driftssentral for Vikfalli i Vik, og han styrer mellombels også Leirdøla kraftstasjon i Luster.

Luster kommune kravde at den framtidige driftssentralen skulle leggjast til Gaupne. Fordi Luster kommune berre har fått somme av dei arbeidsplassane kommunen fekk lovna der

om ved Leirdøla-utbygginga, foreslo Olje- og energidepartementet etter ei samla vurdering at driftssentralen skulle leggjast til Luster. Stortinget slutta seg til dette.

Kraftstasjonsområdet i Myklemyr. Stasjonen skal ligge inne i fjellet, og pilen markerer portalen.

Utbygginga

Utbyggingsområdet omfattar berre dei høgtliggjande felta til Jostedøla som ligg i Luster kommune. Planen omfattar utnytting av fallet frå Styggevatn til sjøen - om lag 1 160 meter. Det vil bli reguleringar i Kupvatn og Styggevatn/Austdalsvatn. Kupvatnet blir eit reint senkingsmagasin med ei regulering på 72,9 meter. Styggevatn/Austdalsvatn blir regulert 90 meter - 44 meter oppdemming og 46 meter senking i Styggevatn og 27 meter senking i Austdalsvatn.

Mange elvar og bekker vil bli overførte til inntaksmagasinet Stygge-

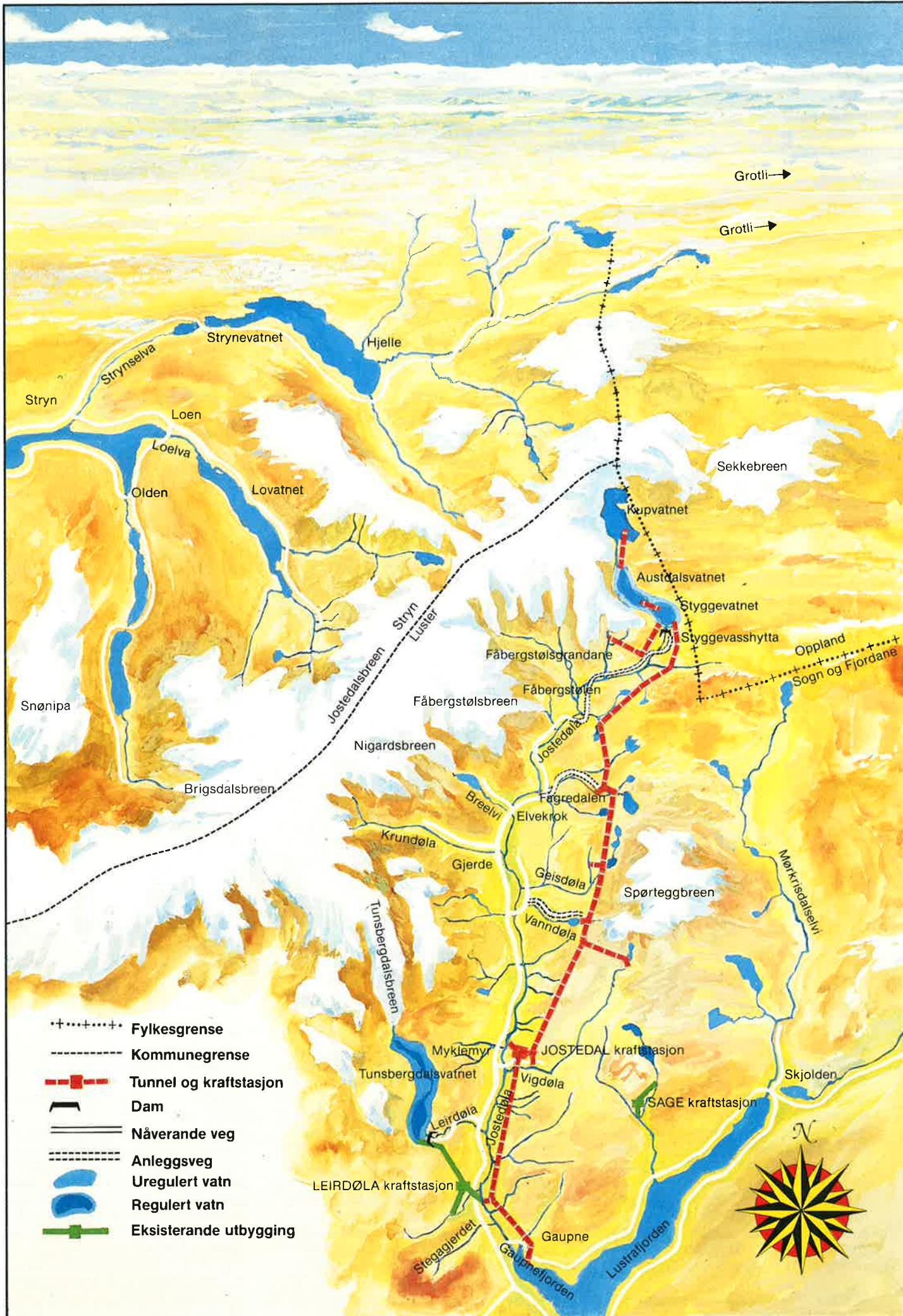
vatn eller tekne inn på tilløpstunnen. Alle inntaka vil skje høgare enn 1 200 m.o.h.

Utbygginga vil føre til at Jostedøla ved Elvekrok, det vil seie like etter samløpet med Breelvi, som kjem frå Nigardsbreen, får redusert normalvassføringa si med om lag 30%. Like før samløpet med Leirdøla vil reduksjonen vere om lag 25%. Ein reknar med at eventuelle vanskar for landbruket med senka grunnvassstand og mindre tilgang på vatn kan løysast ved tiltak - fyrst og fremst kunstig vatning. Det vil bli gjeve tilskott til vatningsanlegg.

Kor stort tilskottet vil bli, skal fastsettast av Landbruksdepartementet i samråd med Olje- og energidepartementet.

Ved Styggevatn og Austdalsvatn vil reguleringa føre til at eit areal på om lag 3 800 dekar blir neddemt. Dette er eit fjellområde med liten vegetasjon. Hytta ved Styggevatn ligg midt i damstaden og må derfor flyttast. Det blir ikkje noko magasin ved Fåbergstølen.

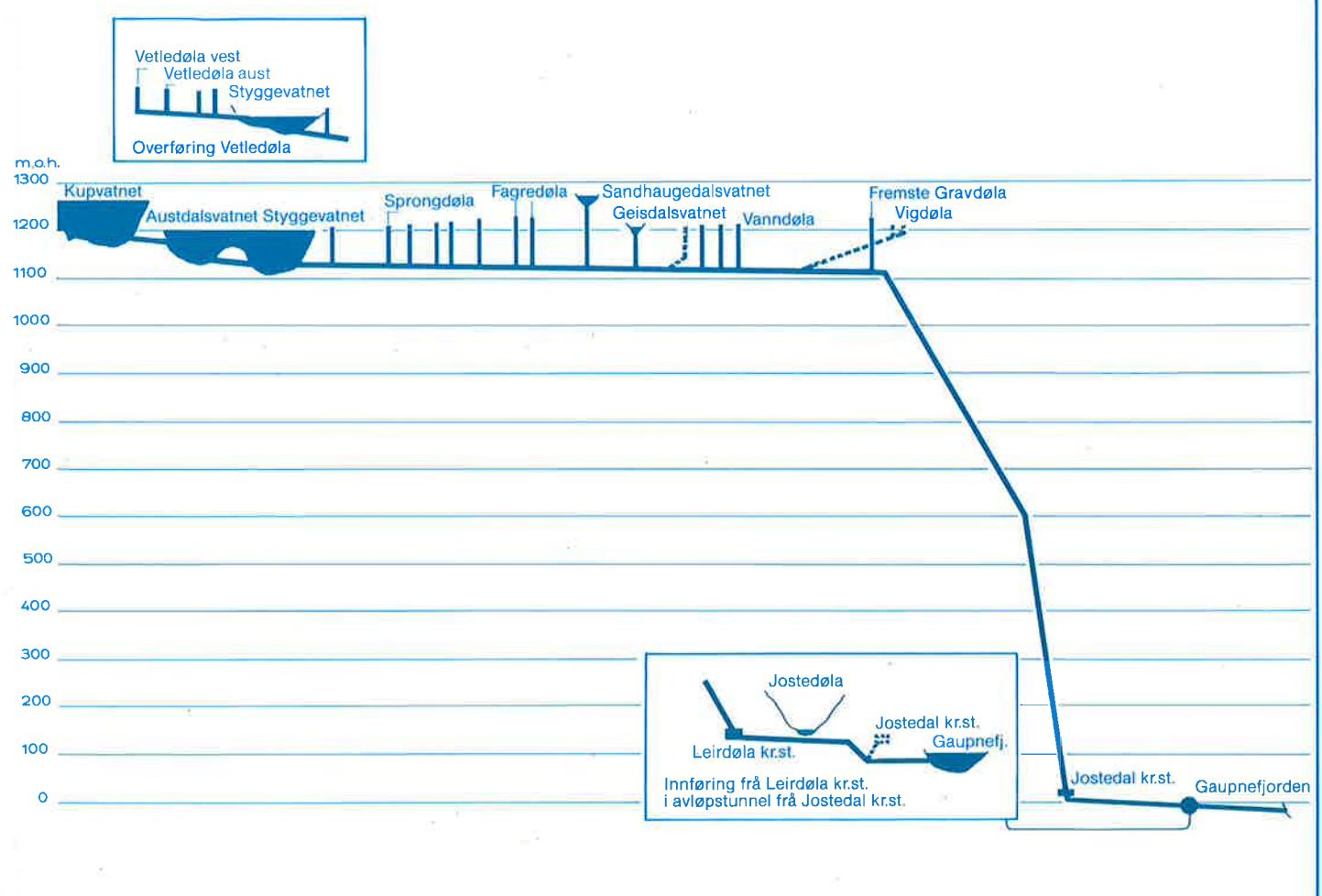
Kraftverket vil få ein magasinkapasitet på 498 mill. kbm (kubikkmeter) og ein magasinprosent på 122.

Styggevatn med Austdalsvatn i bakgrunnen. Styggevasshytta ligg midt i damstaden og må derfor flyttast.

Skjematisk framstilling av Jostedal-anlegget.

Flaumdemping

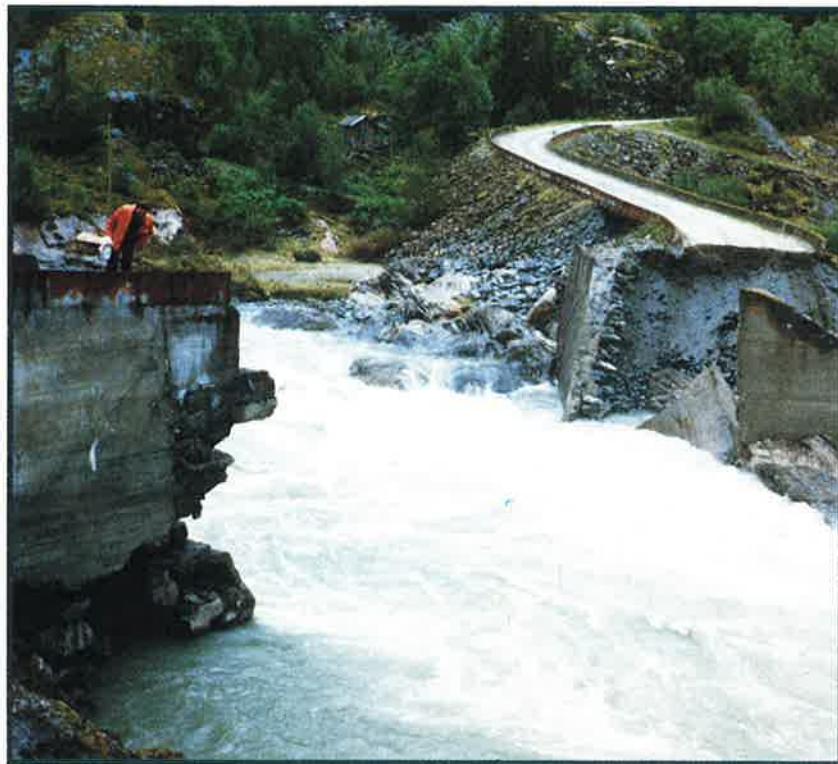
Jostedøla er ei flaumelv som fleire gonger har vore årsak til store skader i Jostedalen. Siste gongen det skjedde, var i august 1979. Flaumdemping har derfor vore eit viktig punkt når manøvreringsreglementet skulle formast ut.

Etter reguleringsføresegnene skal den øvste meteren av magasinet i Styggevatnet nyttast som flaum-

dempingsmagasin. Dette flaumdemppingsmagasinet skal kunne fyllast opp gradvis utover i september. Når kraftstasjonen er i drift, vil det redusere sjeldne flaumar med 10-15% i Jostedøla før samløpet med Leirdøla.

Tilhøva ligg til rette for å kunne redusere flaumskadene endå meir relativt rimeleg. Overføring av side-

elvar til Jostedøla frå vest (vestsideelvane) til Tunsbergdalsvatnet vil kunne redusere flaumskadene langs sideelvane vesentleg, og utviding av tronje gjel i Jostedøla og flaumforbyggingsar vil totalt sett også redusere skadeverknadene. Det er derfor sett av 10 mill. kroner til utviding og rydding av gjela og til flaumforbyggingsar.

Jostedøla er ei flaumelv som fleire gonger har vore årsak til store skader i Jostedalen. Siste gongen det skjedde var i august 1979. Vegnettet braut saman fordi dei fleste bruene over Jostedøla gjekk same vegen som denne.

Anleggssenter/industri-bygg

Statskraftverka skal leige kai og eit areal på om lag 20 mål av industriarealet som kommunen har på Grandane i Gaupne. Her skal Statskraftverka føre opp eit kontorbygg på om lag 500 kvm og lager og verkstad på om lag 2 400 kvm. Bygga er

planlagde og blir oppførte i samråd med kommunen med tanke på seinare bruk til industri eller andre føremål. Etter at anleggstida er over, skal kommunen overta dei på rimelege vilkår.

På Gjerde i Jostedalen skal kommunen føre opp eit utleigebrygg for industri på om lag 500 kvm. Statskraftverka yter eit tilskott på 600 000 kroner til bygget og skal dessutan leige ein del av det i anleggstida.

Bustader

Når anleggsvirksemda er på topp, vil det vere behov for om lag 50 bustader for anleggspersonalet. Dei fleste av bustadene blir bygde for å

vere permanente, og ein del av dei vil kommunen ta over på rimelege vilkår når byggjetida er slutt. Kommunen stiller tomter til disposisjon

og sørger for at det blir utarbeidd reguleringsplanar og detaljplanar.

Forsamlingslokale

Før utbyggingsarbeidet tek til, skal det stå ferdig eit mellombels forsamlingshus som kan brukast av dei som er knytte til anlegga. Utbyggjaren kan vere med på å føre opp, utbetre eller nedbetale eit permanent forsamlingslokale, til dømes

eit samfunnshus, dersom departementet finn at det er meir føremålstjenleg og ikkje vesentleg dyrare enn å føre opp eit nytt.

Etter avtale med Luster kommune skal Statskraftverka gje tilskott på i alt 2,5 mill. kroner til nytt samfunnshus i Jostedal, til velferdsbygg i samband med brakkerigg i Gaupne og til opprusting av forsamlingslokale i Gaupne.

200 000 kroner er stilt til rådvelde til allmenndannande verksemder og geistlege tenester.

Kommunesentret Gaupne. Mellom elva og dei to industribygga i forkant av biletet kjem Statskraftverka sitt anleggssenter. Her vil det bli oppført kontorbygg, lager og verkstad.

Arbeidsplassar

Ianleggstida vil talet på arbeidsplassar auke gradvis til ein topp på om lag 800 og vil deretter gradvis reduserast til avslutninga i 1991. Utanom i Gaupne blir det i anlegg-

perioden større arbeidsstader med eigne bustadbrakker på desse stadein: Stegagjerdet, Vigdal, Ormbergstølen ved Myklemyr, Vannalen, Fagredalen og Styggevatn. I

tillegg kjem arbeidsstader ved Austdalsvatn og Kupvatn, bygging av anleggsvegar og mindre arbeidsstader ved bekkeinntak og så vidare. I alt blir det om lag 30 arbeidsstader.

Vegar

Statskraftverka pliktar å erstatte utgifter til å halde ved like og setje i stand offentlege vegar, bruver og kaier dersom anleggsarbeidet fører til at desse utgiftene aukar i særleg monn.

Det skal byggjast anleggsveg frå Elvekrok til Styggevatn (om lag 22

km), frå Fåberg til Fagredalen (om lag 9 km) og frå Kreken til Vanndalen (om lag 9 km). I tillegg blir vegen til Vigdal rusta opp. Vegen opp Jostedalen vil bli rusta opp til 10 tonns akseltrykk.

Vegar, bruver og kaier som Statskraftverka byggjer, skal kunne nyttast av

allmenta dersom ikkje Olje- og energidepartementet fastset noko anna.

I den monn det er nødvendig, plikta Statskraftverka å leggje om turstigar som er jamleg i bruk, og som vil bli neddemde.

Frå Vigdalen. Øvst til venstre blir det eit tverslag inn til toppen av trykksjaka som fører vatnet ned til Jostedal kraftstasjon.

Kraftleidningar

For å få krafta ut frå Jostedal kraftverk skal det byggjast ein 300 kV-leidning til friluftsanlegget ved Leirdøla kraftverk. Det kan seinare bli aktuelt å byggje ein 300 kV-leidning vidare nordover Jostedalen.

I samband med kraftutbygginga skal det byggjast ein 66 kV-leidning frå Leirdøla og oppover Jostedalen til Elvekrok. Denne leidningen vil bli planlagd og bygd i samråd med det

lokale kraftlaget og kommunen. I tillegg vil det bli bygd ein 22 kV-leidning frå Elvekrok til Styggevatn og sideleidningar til Vanndalen og Fagredalen.

Medeigedomretsrett

Sogn og Fjordane fylkeskommune er tilboden 20% medeigedomretsrett i Jostedal-utbygginga. Dette inneber disposisjonsrett til om lag 200 GWh pr. år. Som motyting

skal fylkeskommunen dekkje ein tilsvarende del av den nødvendige kapitalen og dei årlege driftsutgiftene. På same måten som ved finansiering av eigne utbyggingar,

må fylkeskommunen skaffe dei midlane som trengst til å dekkje dei økonomiske pliktene sine gjennom vanlege finansieringskjelder.

Nigardsbreen med Breelvi som renn saman med Jostedøla ved Elvekrok.

Skattar, avgifter og næringsfond

Når Jostedal kraftverk er fullt utbygd og i drift, reknar ein med at skattane frå kraftverket til Luster kommune – utrekna etter dei satsane som gjaldt i 1984 – vil verta:
Inntektskatt 6,6 mill. kr
Formuesskatt 5,8 mill. kr
Til saman pr. år 12,4 mill. kr
Av dette beløpet betaler kommunen 2,2 mill. kroner i fylkesskatt og 0,6 mill. kroner til skattefordelingsfon-

det, slik at nettoinntekta blir 9,6 mill. 1984-kroner årleg.
I tillegg vil kommunen få 8,0 mill. kroner i eigedomsskatt pr. år.
Den vasskrafta som blir vunnen inn ved reguleringa og overføringa, er fastsett til 197 000 naturhestekrefter. Konsesjonsavgifta som skal betalast til kommunen, er fastsett til kr. 18,- pr. naturhestekraft pr. år, og dette gjev ei årleg inntekt på 3,55 mill.

kroner. Betalinga av avgifta startar når kraftverket blir sett i drift.
Når reguleringsføresegnene er fastsette, pliktar Statskraftverka å betale Luster kommune 20 mill. kroner som blir settet av til næringsfond for kommunen. Konsesjonsavgiftsmidlar og næringsfond dannar eitt og same fondet som etter nærmare vedtak i kommunestyret skal brukast til å fremje næringslivet i kommunen.

Planleggingstilskott

Luster kommune får eit planleggingstilskott på 1 mill. kroner frå

Konsesjonskraft

Kraftverket er forpliktat til å gje konsesjonskraft til den kommunen der kraftverket ligg, eller til andre kommunar medrekna fylkeskommunar. Konsesjonskrafta utgjer inntil

Statskraftverka. Pengane skal mellom anna nyttast til arbeidet med til-

tak knytte til anleggsverksemda.

10% av den auka kraftmengda frå kvart vassfall. Krafta skal leverast slik departementet fastset, etter kvart som utbygginga går fram. Konsesjonskrafta skal leverast til

vanleg pris i forsyningsområdet det gjeld. Dersom det ikkje er mogleg å finne fram til nokon slik pris, skal krafta leverast til sjølvkostande.

Rydøla var med i utbyggingsalternativ B, men blir uregulert ved det alternativet som vart valt (D).

Fiske

Til å hjelpe opp fisket skal Statskraftverka betale Luster kommune eit årleg beløp på 50 000 kroner. Utbyggjaren pliktar anten å bygge og drive eit eige klekkjeri/oppdrettsanlegg for produksjon av yngel og

smolt eller delta med partsinnskott i eit slikt anlegg dersom Direktoratet for vilt og ferskvassfisk meiner det er nødvendig.

Utbyggjaren pliktar etter nærmere føresegner m.a. å setje ut yngel og/

eller setjefisk (også smolt og anna fleirårig fisk) i den mengda, av dei artene og stammene, den storleike og kvaliteten, og på den tida, stade og måten som måtte bli fastsett.

Isbryting

Statskraftverka skal dekkje kostnadene ved isfritt båtsamband til Gaupne inntil utsleppstilhøva for Leirdøla og Jostedal kraftverk blir

ordna. Avløpsvatnet frå Leirdøla kraftverk skal førast inn i avløpstunnelen for Jostedal kraftverk. Ein reknar med at avløpsvatnet frå båe

kraftverka blir blanda med saltvatn eit djupvassutslepp slik at ein unngauka islegging i fjorden.

Plassering av tunnelmassar

Dei tunnelmassane som blir tekne ut ved tverrslag ved Stegagjerdet og i Gaupne ved utløpet i sjøen, og som Statskraftverka ikkje treng sjølv for

anleggsdrifta (planering av arbeidstaden, vegbygging, betongtilslag o.l.), skal plasserast på industriområda i Gaupne. Massane skal leve-

rast på tipp etter nærmere avtale med kommunen. Alle kostnader med transporten og utplaneringa av massane skal NVE dekkje.

Naturførekommstar, kulturminne m.m.

I den monn det kan skje utan urimelege ulemper eller utgifter, pliktar utbyggjaren å unngå øydelegginingar av naturførekommstar og naturområde. Dette gjeld når det er ønskjeleg

av vitskaplege eller historiske årsaker eller på grunn av vakker natur eller eigenarten til området.

I samband med Jostedal-utbygginga

er det stilt til rådvelde 2 mill. kroner til naturvitskaplege undersøkingar.

Desse undersøkingane vil strekkje seg over ein periode på to til tre år.

Nyttige adresser

Dei som har spørsmål som gjeld anleggsdrifta, eller som vil kome med klager, kan vende seg til anleggsadministrasjonen.
Postadressa er:

NVE - Statskraftverka
Jostedal-anlegget
Postboks 31, 5820 Gaupne
Telefon: (056) 81 400
Den rette å spørje etter, er anleggsleiari Olav Nummedal

Andre adresser:
Direktoratet for vilt og ferskvass-fisk
Tungasletta 2
7000 Trondheim
Telefon: (07) 91 30 20

Statens forureiningstilsyn
Postboks 8100 Dep Oslo 1
Telefon: (02) 22 98 10

Historisk Museum
Universitetet i Bergen
Joachim Friesgt. 3
5000 Bergen
Telefon: (05) 21 30 50

Geisdalsfossen